

бодиле својим оружјем. Такви захтеви повлачили су неминовно собом војни поход на Србију и Црну Гору, а такав поход Аустрија је морала избегавати, ако не из војних, а оно из политичких разлога.

Ствари су стајале из основе друкчије, када су почетком 1877 Русија и Аустрија закључиле у Пешти тајни уговор, који је за разлику од Рајхштатског споразума био стављен на хартију и потписан. Тада је већ било јасно да Србија и Црна Гора нису у стању саме изаћи на крај с Отоманском царевином; морала се после њих и Русија покренути, али њено ступање у акцију стварало је једну нову ситуацију у којој је Аустрија могла са својим захтевима ићи много даље него у Рајхштату. Уместо да тражи само обезбеђивање своје далматинске обале, она је могла тражити нарочиту награду за своју неутралност у руско-турском рату, и могла је тражити да се приликом промене карте Балканског полуострва не ремети онај однос снага који је постојао између Русије и Аустрије на Блиском Истоку. Колико је год Рајхштатски споразум био неодређен у погледу Босне и Херцеговине, толико је тајни уговор од 1877 био одређен: обе те земље биле су уступљене Аустрији.

Одређен у погледу Босне и Херцеговине, тај уговор није био исто тако одређен у погледу Бугарске: бар руска и аустриска дипломатија нису његове одредбе о Бугарској на исти начин тумачиле. Кад је почетком 1878 правила у Санстевану мир с Турском, Русија је сматрала да јој тајни уговор од 1877 ништа не смета да установи једну велику Бугарску која би, поред Бугарске у ужем смислу, обухватала још Источну Румелију и Македонију. Андраши је против овога протествовао. Он се позивао на једну тачку уговора од 1877 где је изречно стајало да се ни у ком случају неће установљавати једна велика словенска држава или каква друга. Игњатијев, који је тим поводом имао разговора с Андрашијем, доказивао је да се наведена тачка не тиче Бугарске, него само Србије и Црне Горе, чије би увећавање могло бити за Аустрију опасно због њених југословенских поданика. Да се на Бугарску није мислило, види се најбоље по томе што се у тој истој реченици у којој се забрањивало установљавање једне велике словенске државе, предвиђала могућност установљења независне Бугарске државе без икаква ограничења. Игњатијев је помињао и то, како је у своје време Аустрији била достављена једна карта с тачно обележеним границама Велике Бугарске; Аустрија је имала више од године дана времена да ту карту проучава, и ипак зато није никакве примедбе учинила.

Сомнер налази да је Андрашијево тумачење текста уговора од 1877 било исправније него Игњатијевљево, — и да је управо једини разлог који је Игњатијев могао с неким успехом употребити, била она карта Велике Бугарске, која је Аустрији у своје време показана, а на коју она није учинила никакве примедбе. Нама се чини да је ову несагласност која је избила између Русије и Аустрије у бугарском питању, требало мало више продубити него што је то Сомнер учинио. Та несагласност најбоље открива ону основну супротност погледа која је постојала између Русије и Аустрије поред свих њихових и усмених и писмених